

Олена Глазунова

Доктор педагогічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-0136-4936

o-glazunova@nubip.edu.ua

Ірина Столярчук

Кандидат фіз.-мат наук, доцент

ЦСН ТОВ «ПРОКОМ»

irina77st@gmail.com

Таїсія Саяпіна

Старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, Україна

ORCID: 0000-0001-9905-4268

t_sayapina@nubip.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Анотація. Цифрова компетентність майбутніх економістів включає не лише загальну складову, до якої ми відносимо цифрову грамотність та володіння інструментами для комунікації, співпраці, управління завданнями тощо, а й професійну складову, до якої відноситься робота з даними та інформаційними системами для автоматизації обробки економічної інформації.

Ключові слова: економіст; цифрові компетенції; вища освіта.

4. ВСТУП

В трансформаційний період в Україні серед найважливіших чинників господарського й соціального зростання суспільства є підготовка конкурентоспроможних фахівців-економістів. Освіта є інтелектуальним фундаментом розвитку продуктивних сил, створення умов для успішної діяльності кожної галузі народного господарства, подолання кризових явищ в економіці.

Процес підготовки майбутнього економіста має орієнтуватися на формування компетентностей відповідно до стандарту вищої освіти, ефективно поєднуючи традиційні методичні системи навчання з новими інформаційно-комунікаційними технологіями у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти, насамперед упровадження особистісно-орієнтованого і зосередженого на студенті навчання, висувають нові вимоги щодо організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, застосування дидактичних методів і засобів, які сприяють реалізації специфічних принципів організації навчального процесу професійно-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців для економіки та бізнесу [1- 2], [3, с. 401–408].

Упродовж останніх років вітчизняна система вищої освіти зазнає значних реформуваль: визначені та законодавчо закріплені стратегічні напрями її розвитку, вдосконалено системи та процедури контролю якості освіти, для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня та профілю підготовки затверджено систему стандартів, які містять вимоги до фахової компетентності та кваліфікаційну характеристику і системи діагностики якості знань, активно впроваджуються новітні технології навчання, розширюється та поглиблюється співпраця із закордонними навчальними закладами. [4, с. 13].

Дослідженням проблем використання електронних сервісів для формування

цифрової компетентності у професійно-орієнтованій підготовці студентів – майбутніх фахівців присвячено значну кількість публікацій і праць багатьох вітчизняних і зарубіжних учених (серед них: В. Биков, Д. Белшоу (D. Belshaw), Д. Галкін, Б. Гірш (B. Hirsch), М. Жалдак, Г. Крибер (G. Creeber), М. Лещенко, Р. Мартін, П. Матюшко, О. Овчарук, Л. Петухова, В. Ребрина, І. Роберт, О. Співаковський, О. Спірін, Дж. Стоммел (J. Stommel), М. Шишкіна, А. Яцишин та ін.).

5. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для економістів (відповідно до стандарту вищої освіти підготовки студентів за спеціальністю 051 «Економіка» [5] визначено інтегральну, загальні та фахові компетентності. Серед загальних компетентностей передбачено оволодіння студентами базовими інформаційно-комунікаційними технологіями, але цього недостатньо для формування сучасного кваліфікованого економіста, готового для швидкого опрацювання великої кількості економічних даних, оцінки ризиків та прогнозування на основі багатьох факторів. Тому, необхідно визначити професійні цифрові компетентності майбутніх економістів, які у комплексі із загальними та фаховими дадуть можливість сформувати компетентного сучасного фахівця (рис. 1).

Рисунок 1. Структура компетентностей майбутнього економіста

Якщо розглянути вимоги до цифрової компетентності майбутніх економістів, то можна виділити такі складові: загальна, професійна та експертна цифрова компетентність рівень.

Загальна цифрова компетентність включає в себе інформаційну грамотність, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту, безпеку (включаючи цифрове благополуччя та компетентності, пов'язані з кібербезпекою).

Під цифровою професійною компетентністю економіста у своїй професійній, економіко-аналітичній діяльності передбачається набуття наступних навичок: пошуку, обробки, систематизації, візуалізації та зберігання даних економічного характеру, роботи з програмними середовищами для автоматизації процесів обробки економічних

даних (статистичних, аналітичних); створення та використання баз даних, систем управління базами даних, сховищ даних; створення та використання економіко-математичних методів та моделей, діагностичних методик контролю й оцінки рівня економічного росту за допомогою засобів автоматизації на базі ІКТ; моделювання та прогнозування економічних процесів з використанням сучасних цифрових технологій.

Спеціальна цифрова компетентність передбачає здатність проектувати бази даних, інформаційні системи, алгоритми та інструменти збору даних, розробляти моделі для прийняття рішень.

Для вимірювання цифрової компетентності майбутніх економістів виділено три рівні: загальний, професійний, експертний. Причому експертний рівень здобувається та удосконалюється на основі досвіду використання різноманітних технологій не лише здобутих під час навчання в університеті, а й в процесі професійної діяльності з появою нових підходів та ІКТ.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, завданням університету у підготовці кваліфікованого економіста є розвиток загального та професійного рівнів цифрової компетентності в студентів. Під час вивчення циклу професійно-орієнтованих дисциплін, викладачі повинні використовувати сучасні цифрові технології для розв'язування прикладних проблем, завдань з курсу, організації самостійної роботи. Крім того, навчальний план з підготовки майбутніх економістів необхідно доповнити навчальними дисциплінами «Організація баз та сховищ даних», «Інтелектуальний аналіз даних», «Технології Data Mining», «Моделювання з R», «Інформаційні системи в економіці».

ПОСИЛАННЯ

- [1] "Національна стратегія розвитку освіти в Україні до 2021 року" [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
- [2] Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014, № 1556-VII (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
- [3] Г. О. Ковальчук, "Теоретико-методичні засади технологій навчання економічних дисциплін у системі неперервної освіти: дис. докт. пед. наук, ІІ НАПН України, Київ, Україна, 2016.
- [4] Спірін О. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів інформатики за кредитно-модульною системою : монографія / О. М. Спірін ; за наук. ред. акад. М. І. Жалдака. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 300 с.
- [5] Стандарт вищої освіти 051 «Економіка» освітнього ступеня «бакалавр» [Електронний ресурс] : Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/051-ekonomika-bakalavr.pdf>.